

БЕЛЕШКЕ.

THEOBALD FISCHER¹

Теобалд Фишер је најпре био историчар. Постао је географом бавећи се у земљама, чију је прошлост и садашњост хтео схватити. Отуда Фишер није могао замислити Географију, која би искључивала човека из круга својих посматрања, и отуда су га и у Физичкој Географији занимале само оне појаве, које су имале извесну улогу у историји човечанства. У крајњој линији, Фишер је под Географијом разумевао испитивање утицаја који постоје између неорганског и органског света.

Фишерово поље рада била је област око Средоземног Мора, коју је он први схватио и описао као географску целину вишега реда. Низ расправа о Физичкој Географији и о Антропогеографији поменуте области издат је под насловом: *Mittelmeerbilder. Gesammelte Abhandlungen zur Kunde der Mittelmeerländer.* Leipzig u. Berlin, B. G. Teubner, 1906. — Neue Folge, 1908. — Главно пак дело Фишерово јесу географске монографије о трима јужноевропским полуострвима, изишле у збирци А. Kirchoff-a *Länderkunde von Europa, II Teil, 2. Hälfte*, под насловом *Die südeuropäischen Halbinseln*. (Реферат о Балканском Полуострву, које је Фишер називао Југоисточно европско Полуострво, в. у Прегледу I, Бр. 68). У овим су радовима изложене свеколике географске прилике наведених области. Особито се истичу одељци о морфологији, где су земљишни облици генетски означени, и одељци о антропогеографији, где се испитују утицаји природе и на културно и политичко развиће народâ.

Нека ФишEROVA испитивања у Средоземној Области била су плодна и за Општу Географију. Тако је његовим радовима о алжирској и о мароканској обали (*Fenomeni di abrasione sulle coste dei paesi dell' Atlante. Rendiconti della R. Accademia dei Lincei Cl. di. sc. fis. etc. XVI (1907), 571—575*) измењена Рамзеј-Рихтхофенова абразиона теорија у толико, што се показало да је ерозија оруђе, а секуларно спуштање узрок маринске абразије.

У антропогеографским радовима, Фишер је прешао границе Средоземне Области. Он је испитивао значај и распрострањење двеју најважнијих културних биљака, урме (*Dattelpalme. Ergänzungsheft 64. zu „Petermanns Mitteilungen“*) и маслине (*Ölbaum. Ergänzungsheft 147. zu „Petermanns Mitteilungen.“*)²

Б. МИЛОЈЕВИЋ.

WILHELM GÖTZ.

Вилхелм Гец родио се 27. јула 1844. год. у Шнабелвајду, школовао се у Бајројту, у Ерлангену и у Лајпцигу, и био је наставник Трговачке Школе, Војне Академије и Политехнике у Минхену. Умро је 28. марта 1911. год.

Најважнији су му радови из Привредне Географије: *Verkehrswege im Dienste des Welthandels* (Stuttgart, 1888.), *Das Donauebiet mit Rücksicht auf seine Wasserstrassen* (Stuttgart, 1882.), *Handbuch der wirt-*

¹ Умро 18. септембра 1910. год.² Ова је белешка израђена на основу чланка Карла Естрајха: Theobald Fischer, *Geographische Zeitschrift*, 1912., V Heft, с. 241—255.

schaftlichen Geographie итд.; из Историјске Географије: *Historische Geographie* (Leipzig und Wien, 1904.) итд.; и из Посебне Географије: *Geographisch-statistisches Handbuch von Bayern* (2 св. 1895. и 1898.). Научна путовања предузимао је Гец на Балканско Полуострво, на Урал и на Кавказ, у Вогеze и Ардене и у Шведску.¹

Гец је штампао описе својих путовања по Босни и по Новопазарском Санџаку („Преглед географске литературе о Б. П.“ I, Бр. 33., 34., 35. и 36.), по Старој Србији („Преглед“ II, Бр. 36.) и по Бугарској (Преглед IV, Бр. 108. и 109.). Српску географску науку задужио је приказујући Насеља Српских Земаља у *Petermanns Mitteilungen* („Преглед“ V, Бр. 165. и 166.), а тежње српског народа помогао је својим заузимањем, да се усвоје погледи Г. Цвијића о етнографији Македонаца („Преглед“ V, Бр. 388.).

Б. МИЛОЈЕВИЋ.

Slovanstvo. Obras jeho minulosti a přítomnosti. S mapou Slovanstva. V Praze. 1912. За К. 12:50. (Словенство. Слика његове прошлости и садашњости. С картом Словенства. У Прагу. 1912. Цена 12:50 Кр.) — Почетком прошле године изишло је у Прагу велико и знатно дело, чије смо име овде исписали. Задатак је делу, да нам да представу о свима главнијим културним приликама и странама народног живота код појединих словенских народа. Оно је дакле управо зборник за културу и живот код целокупног Словенства, и према томе је сасвим нов појав, прва књига ове врсте у чијој је сарадњи учествовало петнаест истакнутих чешких научника под уредништвом професора д-ра Ј. Поливке и д-ра Ј. Бидла. Предговор је написао познати, заслужни словенофил Д-р Карло Крамарж. Дело пак има ову садржину: историски развој Словенства; седишта и статистика словенских народа; државно уређење и државоправни положај словенских народа; верске и црквене прилике словенских народа; аутокефална црква православних Словена; школске прилике словенских народа; преглед словенских књижевности; четири главе о словенској пластичној уметности; словенска музика; словенско новинарство; соколство и туристика у Словена; регистар. Ова обилата и разноврсна садржина заједно с именима уредника и писаца довољно препоручују ову заиста ваљану и веома корисну књигу. У њој смо добили оно што нам је до сад толико недостајало: једно дело, у коме се можемо довољно и поуздано обавестити о културним приликама појединих словенских народа. За једним само недостатком имамо заједно с уредницима овога дела да жалимо, а тај је, што нису могли доћи до потребне грађе о привредном животу у словенских народа. Али се надамо, да ће ново издање ове књиге — а да ће га она ускоро доживети, у то нимало не сумњамо — имати већ тако исто лепо обрађен одељак и о тој врло знатној грани културног и народног живота. Ми Срби пак имамо још да жалимо, што је у овоме делу и на његовој карти заступљено погрешно гледиште, да сви т. зв. „македонски“ Словени спадају у Бугаре. Надамо се, да ће његови уредници бар у новом издању стати на правилније гледиште.

Е.

¹ Изложени подаци су узети из белешке Ј. Рајндла у *Petermanns Mitteilungen*, 1911. год., св. за април, с. 191.